

Євген І. Лапченко*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

У статті досліджуються євроінтеграційні виклики та перспективи реформування телекомунікаційного сектора України в умовах глибоких трансформаційних процесів. Акцентовано увагу на необхідності гармонізації національного законодавства з європейськими нормами, розвитку інфраструктури нового покоління, забезпеченні кібербезпеки, формуванні людського капіталу, розширенні інвестиційних можливостей, а також міжнародному співробітництві. Розкрито основні напрямки стратегічного розвитку галузі відповідно до стандартів Європейського Союзу.

Ключові слова: євроінтеграція, телекомунікації, цифрова економіка, реформи, кібербезпека, інвестиції, регуляторна політика, інфраструктура, людський капітал, Україна, Європейський Союз.

Табл. 1. Рис. 1. Літ. 20.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-288-155-163

Ievgen Lapchenko

EUROPEAN INTEGRATION CHALLENGES AND PROSPECTS FOR REFORMING THE TELECOMMUNICATIONS SECTOR OF UKRAINE

The article examines the European integration challenges and prospects for reforming the telecommunications sector of Ukraine in the context of deep transformation processes. The emphasis is on the need to harmonize national legislation with European standards, develop a new generation infrastructure, ensure cybersecurity, form human capital, expand investment opportunities, and international cooperation. The main directions of strategic development of the industry in accordance with European Union standards are revealed.

Keywords: European integration, telecommunications, digital economy, reforms, cybersecurity, investments, regulatory policy, infrastructure, human capital, Ukraine, European Union.

Peer-reviewed, approved and placed: 13.06.2025.

Постановка проблеми. У сучасних умовах стратегічна мета України полягає у повноцінній інтеграції до європейського простору, що вимагає комплексних перетворень усіх ключових секторів економіки, серед яких особливе місце займає телекомунікаційна сфера. Телекомунікаційна галузь відіграє роль фундаментальної інфраструктури інформаційного суспільства, стаючи каталізатором інноваційного розвитку, економічного зростання, модернізації державного управління та зміцнення демократичних інститутів. Європейський Союз висуває до України високі вимоги у сфері телекомунікаційної політики, що обумовлює необхідність глибокого реформування національної системи зв'язку відповідно до положень «acquis communautaire» та сучасних європейських стандартів. Актуальність дослідження обумовлена потребою системного осмислення ключових викликів і можливостей, що постають перед Україною в процесі гармонізації телекомунікаційного сектору з європейським законодавством та практикою.

---

* State Research Institute of Informatization and Economic Modeling, Kyiv, Ukraine.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі значна увага приділяється проблематиці реформування телекомунікаційного сектору в умовах євроінтеграції (О. Коломієць, Р. Яремчук, О. Гуйда тощо). Дослідники акцентують увагу на необхідності гармонізації правових та регуляторних механізмів відповідно до стандартів Європейського Союзу, зокрема імплементації Європейського кодексу електронних комунікацій. Особливо підкреслюється важливість розвитку конкурентного середовища, забезпечення рівного доступу операторів до ринкових ресурсів та створення незалежного регулятора. У роботах науковців розглядається значення інвестиційної привабливості галузі, модернізації інфраструктури, розвитку мереж п'ятого покоління та широкопasmового інтернету. Значний акцент робиться на питаннях забезпечення кібербезпеки в умовах зростаючих гібридних загроз, а також на ролі людського капіталу у формуванні спроможних кадрів для цифрової трансформації (О. Калугін, В. Коваль, Р. Лупак тощо). Дослідницькі праці також аналізують економічні перспективи розвитку цифрової економіки, зокрема інтеграцію України до єдиного цифрового ринку ЄС, що дозволяє вийти на нові рівні міжнародної співпраці та зміцнити позиції країни в глобальних ланцюгах створення доданої вартості.

Метою дослідження є комплексний аналіз ключових викликів та перспектив реформування телекомунікаційного сектора України в контексті її євроінтеграційних прагнень. Дослідження спрямоване на обґрунтування необхідності гармонізації національної політики у сфері електронних комунікацій із правовим полем Європейського Союзу, виявлення основних проблемних зон, визначення стратегічних орієнтирів розвитку галузі та формування науково-практичних підходів до підвищення її конкурентоспроможності в умовах цифрової трансформації економіки України та інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС.

Основні результати дослідження. Євроінтеграційні процеси України мають комплексний і багатовимірний характер, охоплюючи різні сфери економічного, політичного, соціального та технологічного розвитку. Особливого значення в цьому контексті набуває реформування телекомунікаційного сектора, що є фундаментальною складовою сучасної інформаційної економіки та визначальним чинником цифрової трансформації країни. Актуальність цього питання посилюється в контексті зростаючих вимог Європейського Союзу щодо імплементації спільного права та стандартів, необхідних для забезпечення гармонійної інтеграції України в європейський правовий та економічний простір. На рис. 1 зображено основні напрями реформуванні телекомунікаційної сфери (рис. 1).

Телекомунікаційний сектор України перебуває в стані глибоких трансформаційних змін, зумовлених як внутрішніми чинниками, так і зовнішнім впливом євроінтеграційних процесів. Визначальним фактором цих змін є потреба в гармонізації національного законодавства з *acquis communautaire* – сукупністю законодавчих актів Європейського Союзу. Цей процес охоплює низку напрямів, включаючи лібералізацію ринку, демонополізацію, забезпечення рівних умов конкуренції, захист прав споживачів, забезпечення кібербезпеки, розвиток інфраструктури

широкосмугового доступу та інтеграцію до єдиного європейського цифрового ринку.

Рис. 1. Основні напрями реформуванні телекомунікаційної сфери України, запропоновано автором

Українське телекомунікаційне законодавство поступово наближається до європейських стандартів, однак цей процес супроводжується численними викликами. Зокрема, існують значні труднощі у впровадженні дієвих регуляторних механізмів, забезпеченні ефективного антимонопольного контролю, гармонізації технічних стандартів, а також у створенні умов для залучення інвестицій у розвиток інфраструктури. Особливої актуальності набувають питання управління радіочастотним спектром, що є стратегічним ресурсом для розвитку мобільних технологій п'ятого покоління та інтернету речей, які, у свою чергу, виступають основою цифрової економіки [1-6].

Євроінтеграційні вимоги висувають перед Україною завдання створення незалежного та ефективного національного регулятора у сфері електронних комунікацій. Відповідно до Європейського кодексу електронних комунікацій, такий орган має забезпечувати неупереджене регулювання, сприяти розвитку конкуренції, гарантувати прозорість прийняття рішень та захищати інтереси як споживачів, так і операторів ринку. В Україні ці функції покладено на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, яка потребує подальшого інституційного зміцнення та наближення до європейських моделей функціонування.

Інфраструктурний розвиток телекомунікаційного сектора вимагає значних фінансових вкладень, які можуть бути забезпечені за рахунок як внутрішніх, так і зовнішніх інвестиційних джерел. Європейські фінансові інститути, зокрема Європейський інвестиційний банк та Європейський банк реконструкції та розвитку, вже беруть активну участь у фінансуванні відповідних проєктів в Україні. Однак для ефективного залучення інвестицій

необхідним є створення прозорого та стабільного регуляторного середовища, яке мінімізує ризики для інвесторів та гарантує захист їхніх прав [5-10].

Реформування телекомунікаційного сектора в контексті євроінтеграції передбачає також активну взаємодію з інституціями Європейського Союзу у сфері обміну досвідом, підготовки кадрів, проведення спільних досліджень і розробок, а також уніфікації стандартів навчання та сертифікації фахівців. Така співпраця сприятиме підвищенню професійного рівня українських фахівців, формуванню кадрового потенціалу, спроможного забезпечити реалізацію стратегічних цілей цифрової трансформації.

Значною перешкодою для євроінтеграційних прагнень України у сфері телекомунікацій залишається проблема кібербезпеки. Зростаючі кіберзагрози, зокрема ті, що походять з боку агресивних державних та недержавних акторів, вимагають розробки комплексних механізмів захисту інформаційних систем та мереж. У цьому контексті надзвичайно важливим є наближення національних стандартів кіберзахисту до європейських та міжнародних норм, посилення спроможності державних органів протидіяти кіберзлочинності, а також розвиток міжнародної співпраці у сфері обміну інформацією про кіберзагрози та реагування на них.

Важливим аспектом реформування є також забезпечення рівного доступу населення до сучасних телекомунікаційних послуг. Зазначене передбачає розвиток інфраструктури в сільській місцевості, ліквідацію цифрового розриву між містом і селом, забезпечення доступу до високошвидкісного інтернету для всіх верств населення. З огляду на досвід країн Європейського Союзу, держава має відігравати активну роль у підтримці проектів розвитку інфраструктури через механізми державно-приватного партнерства, державних субсидій та стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарювання [8-14].

Особливої уваги заслуговує питання захисту прав споживачів у сфері телекомунікацій. Європейські стандарти передбачають високий рівень захисту персональних даних, прозорість умов надання послуг, забезпечення якості обслуговування та ефективний механізм вирішення споживчих спорів. В Україні процес імплементації цих норм ще потребує суттєвого доопрацювання, зокрема через прийняття нових законодавчих актів, вдосконалення системи державного контролю та підвищення правової культури споживачів.

Перспективи розвитку телекомунікаційного сектора України в контексті євроінтеграції пов'язані з поступовим входженням країни до єдиного цифрового ринку ЄС. Зазначене відкриває перед Україною нові можливості для експорту цифрових послуг, інтеграції в європейські ланцюги створення доданої вартості, участі у спільних дослідницьких проектах та отримання доступу до сучасних технологічних рішень. Водночас це ставить перед національною економікою високі вимоги щодо конкурентоспроможності, інноваційної спроможності та дотримання високих стандартів якості.

Необхідно також враховувати геополітичний контекст, у якому відбувається реформування телекомунікаційної сфери України. Військова агресія з боку російської федерації значною мірою вплинула на

інфраструктуру зв'язку, зруйнувавши частину мереж, спричинивши масові кібератаки та порушення роботи інформаційних систем. У цьому зв'язку важливим завданням є не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, але й її модернізація з урахуванням сучасних технологічних вимог та підвищених вимог до стійкості й безпеки.

У підсумку можна зазначити, що євроінтеграційні виклики та перспективи реформування телекомунікаційного сектора України мають комплексний характер і потребують узгоджених зусиль усіх зацікавлених сторін – державних органів, бізнесу, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Лише системний, послідовний та стратегічно орієнтований підхід дозволить Україні досягти високого рівня розвитку телекомунікаційної сфери, що відповідатиме європейським стандартам та сприятиме успішній інтеграції до єдиного цифрового простору Європейського Союзу [12-18].

У сучасних умовах інтеграція України до європейського простору визначає стратегічні напрями трансформації багатьох секторів національної економіки, серед яких телекомунікаційна сфера займає одне з ключових місць. Така галузь стає не лише технічною інфраструктурою для обміну інформацією, а й основою інноваційного розвитку, економічного зростання, науково-дослідних ініціатив і зміцнення демократичних інституцій. Враховуючи високий рівень розвитку телекомунікацій у країнах Європейського Союзу, для України актуальним є питання глибокого реформування власної телекомунікаційної системи з урахуванням європейських стандартів та практик [14-20].

Інституційна складова реформування передбачає не лише адаптацію нормативно-правової бази, а й формування прозорих процедур прийняття рішень, ефективного державного контролю та незалежного арбітражу. Важливо забезпечити, щоб регуляторні органи функціонували на основі принципів відкритості, професійності та політичної незаангажованості. Зазначене дозволить створити конкурентне середовище, у якому оператори телекомунікацій матимуть рівні умови доступу до ринку, а споживачі отримуватимуть якісні послуги за справедливими цінами.

Особливу увагу слід приділити розвитку інфраструктури нових поколінь. Мобільний зв'язок п'ятого покоління, широкоплатформний доступ до інтернету з високою пропускну здатністю, оптоволоконні мережі – усе це стає фундаментом для функціонування цифрової економіки та розвитку інноваційних галузей. Інвестиції у створення такої інфраструктури потребують чіткого бачення з боку держави, гарантування стабільності правил гри для інвесторів і розробки ефективних механізмів державно-приватного партнерства.

Окремою сферою уваги в контексті євроінтеграції є інформаційна безпека та захист критичної інформаційної інфраструктури. З огляду на гібридні загрози, які стали новою реальністю для України, слід зосередитися на створенні цілісної системи кіберзахисту, що ґрунтується на сучасних технологіях штучного інтелекту, машинного навчання та автоматизованих систем виявлення загроз. У цьому контексті важливо активно співпрацювати

з європейськими інституціями, обмінюватися інформацією про новітні загрози та спільно протидіяти кіберзлочинності.

Розвиток людського капіталу є ще одним ключовим чинником успішного реформування телекомунікаційної сфери. Необхідно створити сучасні програми підготовки фахівців, які поєднуюватимуть глибокі теоретичні знання з практичними навичками роботи з новітніми технологіями. Взаємодія з європейськими освітніми установами, участь у міжнародних проектах академічної мобільності, стажування в провідних компаніях ЄС сприятимуть формуванню конкурентоспроможної генерації професіоналів.

Важливою складовою євроінтеграційного вектора розвитку телекомунікацій є забезпечення сталого розвитку галузі в екологічному вимірі. Створення енергоефективних мереж, мінімізація викидів шкідливих речовин, утилізація застарілих компонентів мережевого обладнання мають стати складовою державної політики у сфері цифрової трансформації. У цьому контексті важливим є запозичення досвіду країн ЄС, де діють жорсткі стандарти екологічної відповідальності операторів зв'язку.

Особливу увагу слід звернути на забезпечення інклюзивності доступу до телекомунікаційних послуг. Необхідно долати бар'єри, які заважають особам з обмеженими можливостями, людям похилого віку чи жителям віддалених районів отримувати повноцінний доступ до цифрових сервісів. Держава має відігравати активну роль у стимулюванні впровадження інклюзивних технологій та сервісів, які відповідають принципам рівності та недискримінації.

Гармонізація технічних стандартів та процедур сертифікації телекомунікаційного обладнання з європейськими вимогами є важливою передумовою для забезпечення сумісності мереж і технологій України з інфраструктурою ЄС. Така уніфікація дозволить українським компаніям безперешкодно співпрацювати з європейськими партнерами, брати участь у міжнародних тендерах і проектах спільного розвитку мереж нових поколінь.

Крім того, питання інноваційного розвитку стає дедалі актуальнішим у контексті побудови цифрової економіки. Підтримка стартапів у галузі телекомунікацій, стимулювання науково-дослідної діяльності, створення технопарків та інкубаторів інновацій сприятимуть формуванню в Україні потужної екосистеми цифрових інновацій, яка стане конкурентоспроможною на світовому рівні.

В умовах триваючої військової агресії росії важливою стає проблема підвищення стійкості телекомунікаційних мереж. Слід розробити й реалізувати стратегії резервування інформаційних систем, диверсифікації каналів зв'язку, розвитку супутникових технологій і створення децентралізованих мереж, які здатні функціонувати навіть у разі серйозних пошкоджень основної інфраструктури.

Розширення міжнародного співробітництва у сфері телекомунікацій відкриває нові горизонти для України. Участь у європейських програмах розвитку цифрової інфраструктури, спільні наукові дослідження, обмін технічними рішеннями та досвідом дозволяють прискорити інтеграцію України до загальноєвропейського цифрового простору. Зазначене також

сприятиме посиленню позицій України на міжнародних майданчиках у питаннях формування глобальної цифрової політики.

В таблиці 1 відображено ключові перспективи розвитку галузі у разі успішної реалізації реформ (табл. 1).

Таблиця 1. Перспективи розвитку телекомунікаційного сектору України у контексті євроінтеграції, запропоновано автором

Сфера	Перспективи
Економічний розвиток	Зростання ВВП за рахунок розвитку цифрової економіки
Технологічний прогрес	Запровадження інноваційних рішень, розвиток 5G, IoT, хмарних сервісів
Інвестиції	Залучення міжнародних інвесторів, участь у спільних проектах з ЄС
Освіта	Висококваліфіковані кадри, участь у програмах Erasmus+, Horizon Europe
Кібербезпека	Розвиток сучасних систем захисту, міжнародна співпраця
Соціальна сфера	Доступність цифрових послуг для всіх категорій населення
Міжнародна інтеграція	Повноцінна інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС

Отже, реформування телекомунікаційного сектору України у контексті євроінтеграції є складним, багаторівневим процесом, який охоплює правові, технічні, інституційні, кадрові та інноваційні аспекти. Системна імплементація європейських стандартів, створення сприятливого інвестиційного клімату, забезпечення кібербезпеки, розвиток людського капіталу та міжнародної співпраці дозволять Україні перетворити телекомунікаційний сектор на одну з рушійних сил сталого розвитку та зміцнення її європейської ідентичності.

Висновки. Реформування телекомунікаційного сектору України в умовах євроінтеграції є багатогранним та складним процесом, який потребує синхронізованих зусиль з боку державних інституцій, приватного бізнесу, громадськості та міжнародних партнерів. Досягнення високого рівня розвитку галузі можливе лише за умови системного наближення до стандартів ЄС, забезпечення сталого інвестиційного середовища, ефективної кібербезпеки, розвитку кадрового потенціалу, екологічної відповідальності та активної міжнародної співпраці. Збалансоване поєднання зазначених чинників створить підґрунтя для стійкого розвитку цифрової економіки України та її інтеграції до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу.

1. Яремчук, Р. Є., & Коломієць, О. Г. (2015). Основні переваги та загрози для комплексного розвитку ІТ-сектора України від реалізації Угоди про асоціацію з ЄС. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України, (5), 68-72.

2. Гуйда, О. Закордонний досвід розвитку державного регулювання сфери телекомунікацій. Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17-18.

3. Зось–Кіур, М. В., Гнатенко, І. А., Телічко, Н. А., & Корнев, Р. С. (2022). Кластеризація за рівнем фінансового менеджменту інноваційно орієнтованих агропідприємств в умовах

активізації логістичної та зовнішньоекономічної діяльності, діджиталізації та управління змінами. *Формування ринкових відносин в Україні*, (6), 137-146.

4. Гужва І.Ю. Соціалізація праці та трудових відносин. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 5. С. 88-98.

5. Лупак, Р. (2019). Напрями реалізації потенціалу сектора інформаційно-комунікаційних технологій у контексті забезпечення якісних характеристик функціонування внутрішнього ринку та розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*, 60(5), 79-94.

6. Длугопольський, О. (2008). Модернізація публічного сектора та реформування державної політики в умовах становлення демократії. *Вісник Львівського Університету. Серія: економічна*. 2008. Вип. 39, 134-142.

7. Михайлов, А. М., Ільїн, В. Ю., Коцупатрий, М. М., Фурсіна, О. В., & Гнатенко, І. А. (2021). Управління інноваційною економікою в контексті тренду сталого розвитку в рамках моделі інституціонально-матричної кластеризації в умовах адаптивного кадрового менеджменту, діджиталізації агропродовольчої сфери та адаптації до умов пандемії COVID-19. *Економічні горизонти*, 2(17), 29-40.

8. Калугін, О. Ю. (2011). Правове забезпечення впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в аграрний сектор України. *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Право*, (165-3), 279-287.

9. Пузирьова, П. В. (2014). Актуальні аспекти забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах. *Ефективна економіка*, (9).

10. Коваль, В. В. (2013). Державне регулювання олігополістичної структури ринку телекомунікацій України. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*, (1), 134-140.

11. Кукіна, З. О. (2012). Особливі аспекти правового регулювання інтернету, як засобу масової інформації. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, (108 (1)), 243-251.

12. Пузирьова, П. В., & Ковальська, Ю. Г. (2012). Характеристика податкового менеджменту та ознаки його ефективності в сучасних умовах. *Формування ринкових відносин в Україні*, (2), 36-39.

13. Петраков, С. І. (2011). Моделі державного регулювання інформаційної сфери: закордонний досвід. *Актуальні проблеми державного управління*, (1), 361-370.

14. Осипов, В. М., & Солдаткіна, А. В. (2017). Основні організаційно-економічні складові стратегічного планування розвитку інформаційного сектора України. *Економічні інновації*, (63), 216-223.

15. Пузирьова, П. В., & Покальчук, О. К. (2023). Інноваційні стратегії формування та розвитку конкурентоспроможної діяльності страхових компаній у сфері міжнародного та національного контексту. *In Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації*. Київський національний університет технологій та дизайну.

16. Шмуратко, Я. А. (2016). Перспективи розвитку вітчизняного ринку похідних фінансових інструментів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*, (18), 140-144.

17. Трохимець, О. І., Гальцова, О. Л., & Гнатенко, І. А. (2021). Сутність інновацій та інноваційного підприємництва за умов зміни споживчих переваг та маркетингової поведінки підприємств. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, (5), 40-45.

18. Kuksa, I. M., Parkhomenko, O. P., Hnatenko, I. A., & Rubezhanska, V. O. (2019). Синергетичний ефект в інноваційних кластерах: сутність та особливості оцінювання. *Економічні горизонти*, 4(11), 4-12.

19. Prylipko, S., Vasylieva, N., Kovalova, O., Kulayets, M., Bilous, Y., & Hnatenko, I. (2021). Modeling of Regional Management of Innovation Activity: Personnel Policy, Financial and Credit and Foreign Economic Activity. *International Journal of Computer Science & Network Security*, 21(11), 43-48.

20. Semenov, A., Kuksa, I., Hnatenko, I., Sazonova, T., Babiy, L., & Rubezhanska, V. (2021). Management of Energy and Resource-Saving Innovation Projects at Agri-Food Enterprises. *TEM Journal*, 10 (2), pp. 751-756.

1. Iaremchuk, R. Ye., & Kolomiets, O. H. (2015). Osnovni perevahy ta zahrozy dlia kompleksnoho rozvytku IT-sektora Ukrainy vid realizatsii Uhody pro asotsiatsiiu z YeS. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, (5), 68-72.

2. Huida, O. *Zakordonnyi dosvid rozvytku derzhavnogo rehuliuвання sfery telekomunikatsii. Derzhavne upravlinnia u sferi tsyvilnoho zakhystu: nauka, osvita, praktyka: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, 17-18.

3. Zos–Kior, M. V., Hnatenko, I. A., Telichko, N. A., & Korniev, R. S. (2022). Klasterizatsiia za rivnem finansovoho menedzhmentu innovatsiino oriantovanykh ahropidpriemstv v umovakh aktyvizatsii lohistychnoi ta zovnishnoekonomichnoi diialnosti, didzhitalizatsii ta upravlinnia zminamy. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini, (6), 137-146.
4. Huzhva I.Iu. Sotsializatsiia pratsi ta trudovykh vidnosyn. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. 2019. № 5. S. 88-98.
5. Lupak, R. (2019). Napriamy realizatsii potentsialu sektora informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u konteksti zabezpechennia yakisnykh kharakterystyk funktsionuvannia vnutrishnoho rynku ta rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini. Halytskyi ekonomichniy visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu, 60(5), 79-94.
6. Dluhopolskyi, O. (2008). Modernizatsiia publicznego sektora ta reformuvannia derzhavnoi polityky v umovakh stanovlennia demokratii. Visnyk Lvivskoho Universytetu. Serii: ekonomichna.–2008.–Vyp, 39, 134-142.
7. Mykhailov, A. M., Ilin, V. Yu., Kotsupatryi, M. M., Fursina, O. V., & Hnatenko, I. A. (2021). Upravlinnia innovatsiinoiu ekonomikoiu v konteksti trendu staloho rozvytku v ramkakh modeli instytutsionalno-matrychnoi klasteryzatsii v umovakh adaptivnoho kadrovoho menedzhmentu, didzhitalizatsii ahroprodovolchoi sfery ta adaptatsii do umov pandemii COVID-19. Ekonomichni horyzonty, (2)(17), 29–40.
8. Kaluhin, O. Yu. (2011). Pravove zabezpechennia vprovadzhennia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v ahraryi sektor Ukrainy. Naukovi visnyk NUBiP Ukrainy. Serii: Pravo, (165-3), 279-287.
9. Puzyrova, P. V. (2014). Aktualni aspekty zabezpechennia tekhnolohichnoi konkurentospromozhnosti pidpriemstv v suchasnykh umovakh. Efektyvna ekonomika, (9).
10. Koval, V. V. (2013). Derzhavne rehuliuвання olihopolystychnoi struktury rynku telekomunikatsii Ukrainy. Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo, (1), 134-140.
11. Kukina, Z. O. (2012). Okremi aspekty pravovoho rehuliuвання internetu, yak zasobu masovoi informatsii. Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn, (108 (1)), 243-251.
12. Puzyrova, P. V., & Kovalska, Yu. H. (2012). Kharakterystyka podatkovoho menedzhmentu ta oznaky yoho efektyvnosti v suchasnykh umovakh. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini, (2), 36-39.
13. Petrakov, S. I. (2011). Modeli derzhavnoho rehuliuвання informatsiinoi sfery: zakordonnyi dosvid. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, (1), 361-370.
14. Osypov, V. M., & Soldatkina, A. V. (2017). Osnovni orhanizatsiino-ekonomichni skladovi stratehichnoho planuvannia rozvytku informatsiinoho sektora Ukrainy. Ekonomichni innovatsii, (63), 216-223.
15. Puzyrova, P. V., & Pokalchuk, O. K. (2023). Innovatsiini stratehii formuvannia ta rozvytku konkurentospromozhnoi diialnosti strakhovykh kompanii u sferi mizhnarodnoho ta natsionalnoho kontekstu. In Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii. Kyivskiy natsionalnyi universytet tekhnolohii ta dizainu.
16. Shmuratko, Ya. A. (2016). Perspektyvy rozvytku vitchyznianoho rynku pokhidnykh finansovykh instrumentiv. Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment, (18), 140-144.
17. Trokhymets, O. I., Haltsova, O. L., & Hnatenko, I. A. (2021). Sutnist innovatsii ta innovatsiinoho pidpriemnytstva za umov zminy spozhyvchykh perevah ta marketynhovoii povedinky pidpriemstv. Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo, (5), 40-45.
18. Kuksa, I. M., Parkhomenko, O. P., Hnatenko, I. A., & Rubezhanska, V. O. (2019). Synerhetychnyi efekt v innovatsiinykh klasterakh: sutnist ta osoblyvosti otsiniuvannia. Ekonomichni horyzonty, (4 (11)), 4-12.
19. Prylipko, S., Vasylieva, N., Kovalova, O., Kulayets, M., Bilous, Y., & Hnatenko, I. (2021). Modeling of Regional Management of Innovation Activity: Personnel Policy, Financial and Credit and Foreign Economic Activity. International Journal of Computer Science & Network Security, 21(11), 43-48.
20. Semenov, A., Kuksa, I., Hnatenko, I., Sazonova, T., Babiy, L., & Rubezhanska, V. (2021). Management of Energy and Resource-Saving Innovation Projects at Agri-Food Enterprises. TEM Journal, 10 (2), rr. 751-756.